

AVRUPA BİRLİĞİ'NİN İLK ADIMLARI

Bugün sosyal politikadan dış ticarete, çevreden enerjiye farklı alanları kapsayan, ortak savunma ve güvenlik politikasına sahip, vatandaşların günlük hayatlarını doğrudan etkileyen Avrupa Birliği'nin oluşumu, II. Dünya Savaşı'na kadar uzanmaktadır.

25 üye ülkeye sahip, ekonomik ve politik bir birlik olan Avrupa Birliği'nin oluşumunda bazı mihenk taşları bulunmaktadır. Bu süreçteki ilk ve en önemli gelişmeler, kısaca aşağıdaki gibidir:

PARİS ANTLAŞMASI VE AVRUPA KÖMÜR VE ÇELİK TOPLULUĞU

9 Mayıs 1950'de Fransız Dışişleri Bakanı Robert Schumann, Fransa Devlet Planlama Teşkilatı'nın başı Jean Monnet'nin de etkisiyle birleşik Avrupa'nın temellerini atan **Schumann Deklarasyonu**'nu yayımlamıştır. Deklarasyon ile Fransa ve Almanya'da kömür ve çeliğin kullanımının uluslararası bir organın sorumluluğunda yürütülmesine karar verilmiştir. Schuman'a göre kömür ve çelik sektöründe başlayacak ve Avrupa'da sürekli barışın sağlanmasının ilk adımı olacak ekonomik entegrasyon, ileride başka ülkelerin de katılımı ile bir Avrupa Federasyonu'na, yani politik entegrasyona dönüşecektir.

II. Dünya Savaşı'ndan yeni çıkmış, milyonlarca vatandaşını kaybetmiş, ekonomik ve politik yıkım yaşayan bir Avrupa'da, entegrasyonun bu iki sektörde başlamasının önerilmesi kesinlikle bir tesadüf değildir ve bu çağrının arkasında şu motiflerin olduğu düşünülmektedir:

- Avrupa'da endüstrinin yapı taşları olan kömür ve çelik sektöründe zaman içinde çeşitli karteller oluşmuştur. Bu sektörlerde işbirliğine gidilmesi ise kartellerin dağılmasına yol açacak, kömür ve çelik üretimini daha etkili ve rekabetçi hale getirecek ve endüstriyel gelişimi hızlandıracaktır.
- Avrupa'da uluslararası kurumların yaratılması fikrini savunan liderler, silah yapımında ham madde olarak kullanılan, savaş sanayinin ham maddeleri olan kömür ve çelik sektöründe oluşturulacak bir entegrasyon ile I. ve II. Dünya Savaşları'nın çıkmasına sebep olmuş bir Almanya'nın kontrol altında tutulabileceğine inanmaktadır.

Fransa, Almanya, İtalya, Belçika, Lüksembourg ve Hollanda (Avrupa Birliği'nin kurucu ülkeleri) kendilerine özgü nedenlere Schumann Deklarasyonu'na olumlu cevap vermişlerdir. Bu çerçevede, 1951 yılında imzalanan **Paris Antlaşması** ile **Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu (AKÇT)** kurulmuş olup, kömür ve çelik sektörlerinde entegrasyon başlamıştır. AKÇT ile tarihte ilk defa devletler kendi elleriyle ulusal egemenliklerinin bir kısmını uluslararası özerk bir kuruma delege etmişlerdir.¹

¹ AKÇT, 23 Temmuz 2003 tarihinde yürürlükten kalmıştır. Bu tarihten itibaren, kurum bünyesindeki çelik politikaları, AT Kurucu Antlaşması dahilinde yürütülmektedir.

PARİS ANTLAŞMASI'NDAN ROMA ANTLAŞMASI'NA(1955-1958)

AKÇT Üye Ülkeleri, 1955 yılında İtalya'da, Belçika Dış İşleri Henry Spaak başkanlığında, Messina Konferansı'nda bir araya gelerek, Avrupa entegrasyonunun nasıl şekillenmesi gerektiğini, sadece kömür ve çelik sektörlerinde sınırlı kalıp kalmayacağını tartışmaya açmışlardır. Bu konferansta alınan kararlar ışığında, 1957 yılı Mart ayında **Roma Antlaşmaları** olarak bilinen, biri **Avrupa Ekonomik Topluluğu'nu (AET)**, biri **Avrupa Atom Enerjisi Topluluğu'nu (EURATOM)** yaratan antlaşmalar imzalanmıştır.

EURATOM; atom enerjisi alanında ortak bir pazar kurulmasını hedeflemektedir. Öte yandan, AET Üyeleri'nden bazılarının kendi sivil amaçlı nükleer programlarını geliştirmeleri ile zaman içinde önemini kaybetmiştir.

AET'nin (Bugünkü Avrupa Birliği) kurucu Antlaşması olan, 1 Ocak 1958 tarihinde yürürlüğe giren **Roma Antlaşması**; Fransa, Almanya, İtalya, Belçika, Lüksemburg ve Hollanda arasında imzalanmış olup, kömür ve çeliğin yanı sıra diğer sektörlerde de ekonomik bir birlik kurmayı amaçlamaktadır. Bugünkü Avrupa Komisyonu, Avrupa Parlamentosu, Avrupa Birliği Bakanlar Konseyi, Adalet Divanı gibi önemli AB kurumları büyük ölçüde, Roma Antlaşması ile şekillenmiştir.

Roma Antlaşması ile genel olarak şunlar hedeflenmektedir :

- 12 yıl içinde iç pazarda ticarete yönelik tüm engellerin kaldırılıp, ortak bir pazar oluşturulması.
- 3. Ükelere yönelik “ortak gümrük tarifesi”nin oluşturulması.
- Üye Ülkeler arasında malların, sermayenin, hizmetin ve kişilerin serbest dolaşımının önündeki engellerin kaldırılması.
- Ortak Tarım Politikası'nın oluşturulması.
- Avrupa Sosyal Fonu'nun ve Avrupa Yatırım Bankası'nın kurulması.

